

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/154/2024
Identifikačné číslo spisu:	4115216414
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4115216414.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jany Haluškovej v spore žalobcov: 1/ MUDr. Z. U., nar. XX. XX. XXXX, B., V. XX, 2/ Ing. U. U., nar. XX. XX. XXXX, B., V. XX, 3/ Ing. U. W., nar. XX. XX. XXXX, B., V.Á. XX, 4/ Ing. Y.B. W., nar. XX. XX. XXXX, B., V. XX, všetci zastúpení: JUDr. Pavol Gráčik, advokát, Nitra, Farská 40, IČO: 51 721 554, proti žalovanému: Ing. H. X., nar. XX. XX. XXXX, W., J. XXX, zastúpený: JUDr. Jozef Pirohár, advokát, Nové Zámky, Podzámska 25, IČO: 42 199 671, za účasti intervenienta: UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s., Praha 4 - Michle, Želetavská 1525/1, IČO: 64 948 242, zastúpeného jeho organizačnou zložkou: UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s., pobočka zahraničnej banky, Bratislava, Šancová 1/A, IČO: 47 251 336, zastúpený: Malata, Pružinský, Hegedűš & Partners s. r. o., Bratislava, Twin City Tower, Mlynské nivy 10, IČO: 47 239 921, o určenie, že nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 15C/290/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu Nitry z 02. mája 2024 sp. zn. 8Co/12/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcom 1/, 2/, 3/ a 4/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému priznáva v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. septembra 2023 č. k. 15C/290/2015 - 563 rozhodol tak, že:

„I. Súd určuje, že nehnuteľnosti vedené katastrálnym odborom Okresného úradu Nitra, okres Nitra, obec B., katastrálne územie B., zapísaným na LV č. XXXX, ako:

pozemok - parcela reg. „C“ - zastavaná plocha a nádvorie - parc. č. 5310 o výmere 39 m², pozemok - parcela reg. „C“ - zastavaná plocha a nádvorie - parc. č. 5311 o výmere 490 m², pozemok - parcela reg. „C“ - záhrada - parc. č. 5313 o výmere 908 m²,
pozemok - parcela reg. „C“ - orná pôda - parc. č. 5314/1 o výmere 8158 m²;

pozemok - parcela reg. „C“ - zastavaná plocha a nádvorie - parc. č. 5314/6 o výmere 283 m², pozemok - parcela reg. „C“ - orná pôda - parc. č. 5314/8 o výmere 261 m²,
pozemok - parcela reg. „C“ - orná pôda - parc. č. 5314/10 o výmere 236 m²,
pozemok - parcela reg. „C“ - zastavaná plocha a nádvorie - parc. č. 5314/13 o výmere 538 m², pozemok - parcela reg. „C“ - zastavaná plocha a nádvorie - parc. č. 5314/23 o výmere 414 m², pozemok - parcela reg. „C“ - záhrada - parc. č. 5314/24 o výmere 248 m²,
pozemok - parcela reg. „C“ - záhrada - parc. č. 5314/25 o výmere 32 m²,
pozemok - parcela reg. „C“ - záhrada - parc. č. 5314/26 o výmere 65 m²,

patria do podielového spoluvlastníctva žalobcov v 1. a v 2. rade a žalobcov v 3. a 4. rade, pričom spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/3 patriaci žalobcom v 1. a v 2. rade je predmetom bezpodielového spoluvlastníctva žalobcov v 1. a 2. rade a spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/3 patriaci žalobcom v 3. a 4. rade je predmetom bezpodielového spoluvlastníctva žalobcov v 3. a 4. rade.

II. Žalobcom v 1. až 4. rade súd priznáva nárok na náhradu trov konania voči žalovanému a intervenientovi v plnej výške.“

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa v 1/ rade a žalobca v 2/ rade sú manželia od XX. XX. XXXX a ich manželstvo doposiaľ trvá. Žalobkyňa v 3/ rade a žalobca v 4/ rade sú manželia od XX. XX. XXXX a ich manželstvo doposiaľ trvá. Za trvania manželstva dňa 08. 10. 2003 bola uzatvorená kúpna zmluva medzi predávajúcim NIMEX Nitra, spol. s r.o. Nitra a kupujúcimi Ing. Y. W., Ing. U. U. a Ing. T. P., predmetom ktorej boli nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. B., zapísané v katastri nehnuteľností Správy katastra Nitra na LV č. XXXX ako parc. č. 5210, zast. plocha o výmere 39 m², parc. č. 5311, zast. plocha o výmere 490 m², parc. č. 5313, záhrada o výmere 908 m², parc. č. 5314/1, orná pôda o výmere 8158 m², parc. č. 5314/6, zast. plocha o výmere 283 m², parc. č. 5314/8, orná pôda o výmere 261 m², parc. č. 5314/10, orná pôda o výmere 236 m², parc. č. 5314/12, zast. plocha o výmere 543 m², parc. č. 5314/13, zast. plocha o výmere 538 m², parc. č. 5314/23, zast. plocha o výmere 414 m², parc. č. 5314/24, záhrada o výmere 248 m², parc. č. 5314/25, záhrada o výmere 32 m², parc. č. 5314/26, záhrada o výmere 65 m². Kupujúci kupovali nehnuteľnosti každý v podiele 1/3 - ina za dohodnutú kúpnu cenu vo výške 2.239.510,- Sk. Vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam bol Správou katastra Nitra povolený dňa 31. 10. 2003 pod č. V 5687/03. Z príjmových pokladničných dokladov č. P17 zo dňa 08. 10. 2003 vyplýva, že kupujúci Ing. Y. W. vyplatil predávajúcemu sumu 746.503,- Sk, kupujúci Ing. U. U. vyplatil predávajúcemu sumu 746.504,- Sk a kupujúci Ing. T. P. vyplatil predávajúcemu sumu 746.504,- Sk. Kupujúci vyplatili kúpnu cenu dňa 08. 10. 2023 v hotovosti do pokladne predávajúceho NIMEX Nitra spol. s r.o. Nitra. Kupujúci boli zapísaní v LV č. XXXX pre kat. úz. B. ako spoluvlastníci, a to každý v podiele 1/3-ina. Nakoľko ku kúpe došlo počas trvania manželstva a medzi manželmi nebolo zrušené a ani zúžené BSM a nebolo preukázané a vlastne ani tvrdené, že by na vyplatenie kúpnej ceny boli použité finančné prostriedky patriace do výlučného vlastníctva kupujúcich (manželov), možno vyvodiť, že kúpna cena bola vyplatená z prostriedkov patriacich do BSM. Odkúpením predmetných nehnuteľností získali manželské páry nehnuteľnosti nachádzajúce sa v susedstve ich ďalších nehnuteľností patriacich do BSM, na ktorých majú postavené rodinné domy a odkúpená parcela č. 5314/13 slúži ako prechod k pozemkom parc. č. 5314/2, 5314/7, 5314/9, 5314/18, 5314/20, 5314/21 a 5314/22, pričom parc. č. 5314/2 a 5314/9 patrí do BSM manželov W. a parc. č. 5314/21 a 5314/22 patrí do BSM manželov U..

1.2. Dňa 15. 02. 2011 bola uzatvorená Zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti č. 000037D/CORP/10/031 medzi záložným veriteľom UniCredit Bank Slovakia a.s. Bratislava a záložcami Ing. T. P., Ing. Y. W. a Ing. U. U.. Touto zmluvou sa zabezpečovala pohľadávka záložného veriteľa voči dlžníkovi LUCOTRADE s.r.o. Nitra, vzniknutá z titulu zmluvy o kontokorentnom úvere č. 000037/CORP/10/031 zo dňa 28. 10. 2010 a zmluvy o úvere č. 000002/CORP/11/031. Predmetom záložného práva boli nehnuteľnosti vedené v LV č. XXXX pre kat. úz. B. (t. č. LV č. XXXX) ako podielové spoluvlastníctvo záložcov každého v podiele 1/3-ina. V článku III. bod 2. zmluvy záložcovia vyhlásili, že sú podielovými spoluvlastníkmi zálohu, čo preukazujú výpisom z listu vlastníctva. Dňa 08. 09. 2011 bola uzatvorená Zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti č. 000037F/CORP/10/031 medzi záložným veriteľom UniCredit Bank Slovakia a.s. Bratislava a záložcami Ing. T. P., Ing. Y. W. a Ing. U. U.. Touto zmluvou sa zabezpečovala pohľadávka záložného veriteľa voči dlžníkovi

LUCOTRADE s.r.o. Nitra, vzniknutá z titulu zmluvy o kontokorentnom úvere 000037/CORP/10/031 zo dňa 28. 10. 2010, v znení dodatku č. 1 a dodatku č. 2, zmluvy o úvere č. 000002/CORP/11/031 uzatvorenej dňa 14. 03. 2011 a zmluvy o úvere č. 000030/CORP/11/031 uzatvorenej dňa 08. 09. 2011. Predmetom záložného práva boli nehnuteľnosti vedené v LV č. XXXX pre kat. úz. B. (t. č. LV č. XXXX) ako podielové spoluvlastníctvo záložcov každého v podiele 1/3-ina. V článku III. bod 2. zmluvy záložcovia vyhlásili, že sú podielovými spoluvlastníkmi, čo preukazujú výpisom z listu vlastníctva. Obe tieto zmluvy pripravoval záložný veriteľ a žalobcom v 2/ a 4/ rade boli predložené na podpis. Žalobcovia v 2/ a 4/ rade uzatvorením záložných zmlúv založili nehnuteľnosti patriace do BSM, a to bez vedomia manželiek, čím konali nad rámec bežných vecí, ku ktorým úkonom je potrebný súhlas manželiek, ktorý v danom prípade absentoval.

1.3. Z dôvodu nesplácania poskytnutých úverov zo strany dlžníka, pristúpil záložný veriteľ v roku 2014 k výkonu záložného práva priamym predajom nehnuteľností, ktoré boli predmetom zálohu. Dňa 05. 02. 2014 bola uzatvorená Kúpna zmluva č. 17/2014/ZZ/CWR SK medzi záložným veriteľom, konajúcim v zmysle § 151m ods. 6 OZ v mene vlastníkov - záložcov, ako predávajúcim a žalovaným Ing. H. X., ako kupujúcim. Nehnuteľnosti boli predané za kúpnu cenu 70.000 eur, ktorú kupujúci riadne uhradil. Dňa 22. 06. 2015 bol uzatvorený dodatok č. 1 ku kúpnej zmluve. Rozhodnutím Okresného úradu Nitra, katastrálny odbor, bol povolený vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v prospech žalovaného dňa 24. 06. 2015 pod č. V 830/2014. Žalovaný je tak v LV č. XXXX pre kat. úz. B. vedený ako výlučný vlastník týchto nehnuteľností. V súvislosti s výkonom záložného práva, v rámci ktorého je záložný veriteľ povinný oznámiť začatie výkonu záložného práva záložcom, sa žalobkyne v 1/ a 3/ rade dozvedeli že nehnuteľnosti, ktoré považovali za predmet BSM, boli bez ich vedomia založené a po porade s právnikom sa rozhodli využiť svoje právo dovoliť sa relatívnej neplatnosti záložných zmlúv. Žalobkyňa v 1/ rade sa dovolala relatívnej neplatnosti písomne dňa 25. 02. 2013, a to voči záložnému veriteľovi UniCredit Bank Slovakia a.s. Bratislava, ktorý ho prevzal dňa 01. 03. 2013, voči dlžníkovi LUCOTRADE s.r.o. Nitra, ktorý ho prevzal dňa 02. 03. 2013, voči záložcovi Ing. T. P., ktorý ho prevzal dňa 02. 03. 2013, voči záložcovi Ing. Y. W., ktorý ho prevzal dňa 03. 03. 2013 a voči záložcovi Ing. U. U., ktorý ho prevzal dňa 01. 03. 2013. Žalobkyňa v 3/ rade sa dovolala relatívnej neplatnosti písomne dňa 25. 02. 2013, a to voči záložnému veriteľovi UniCredit Bank Slovakia a.s. Bratislava, ktorý ho prevzal dňa 01. 03. 2013, voči dlžníkovi LUCOTRADE s.r.o. Nitra, ktorý ho prevzal dňa 02. 03. 2013, voči záložcovi Ing. T. P., ktorý ho prevzal dňa 02. 03. 2013, voči záložcovi Ing. Y. W., ktorý ho prevzal dňa 03. 03. 2013 a voči záložcovi Ing. U. U., ktorý ho prevzal dňa 01. 03. 2013. Vzhľadom na aktuálny stav na LV č. XXXX pre kat. úz. B., kde sú predmetné nehnuteľnosti zapísané ako vlastníctvo žalovaného, podali žalobkyne v 1/ a 3/ rade a ich manželia žalobcovia 2/ a 4/ rade žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

1.4. Predmetom žaloby žalobcov je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré sú v LV č. XXXX pre kat. úz. B. vedené ako vlastníctvo žalovaného, teda ide o žalobu podanú podľa § 137 písm. c) CSP, preto sa súd najskôr zaoberal tým, či je na takomto určení naliehavý právny záujem. Vzhľadom na nesúlad medzi zápisom v liste vlastníctva a skutkovým stavom tvrdeným žalobcami, je zrejmé, že žalobcovia majú záujem na určení ich vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a vyhovujúci rozsudok má pre nich po právnej stránke význam, je pre nich užitočný a zmysluplný, pretože iba vyhovujúcim určovacím rozsudkom môže byť ich ohrozené a neisté právo odstránené. Súd preto dospel k záveru, že v danom prípade je na určení vlastníckeho práva daný naliehavý právny záujem.

1.5. Nakoľko žalobcovia svoj nárok na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam opierajú o nadobudnutie nehnuteľností v roku 2003, súd sa prejudiciálne zaoberal posúdením platnosti kúpnej zmluvy a posúdením splnenia zákonných podmienok ich nadobudnutia do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V konaní nebolo sporné, že dňa 08. 10. 2003 bola uzatvorená kúpna zmluva medzi predávajúcim NIMEX Nitra spol. s r.o. Nitra a kupujúcimi žalobcami v 2/ a 4/ rade a spolukupujúcim Ing. T. P. Z ustanovenia § 143 OZ vyplýva, že všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a bolo nadobudnuté za trvania manželstva, a to aj jedným z manželov, patrí do BSM. Výnimkou sú iba veci získané dedičstvom alebo darom, veci slúžiace osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov a veci vydané v reštitúcii manželovi, ktorý ju mal vo vlastníctve pred uzavretím manželstva. S vecami, ktoré sú predmetom BSM môže nakladať iba jeden z manželov len vtedy, ak ide o vybavovanie bežných vecí, inak je potrebný súhlas oboch manželov, a to pod následkom neplatnosti takéhoto úkonu. Vychádzajúc z úpravy v ustanovení § 40a OZ pri uzatvorení právneho

úkonu bez súhlasu manžela v prípadoch, kedy súhlas je potrebný, je takýto právny úkon relatívne neplatný, to znamená, že neplatným sa stáva až vtedy, ak sa dotknutý subjekt neplatnosti dovoľá. Dovoľat' sa neplatnosti právneho úkonu možno v trojročnej lehote, plynúcej odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať prvý raz, t. j. od uzatvorenia kúpnej zmluvy. V prejednávanej veci súd na základe predložených dôkazov zistil, že žalobcovia nadobudli nehnuteľnosti vedené na LV č. XXXX za trvania manželstva a kúpnu cenu vyplátili zo spoločných peňazí, pretože nebolo preukázané, že by boli na kúpu nehnuteľností použité finančné prostriedky patriace výlučne žalobcom v 2/ a 4/ rade, teda manželom žalobkýň v 1/ a 3/ rade. Manželia nemali za trvania manželstva zúžené a ani zrušené BSM, a preto všetko čo nadobudli počas trvania manželstva, s výnimkou vecí uvedených v § 143 OZ (získané darom, dedením, slúžiace osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov a v rámci reštitúcie), je predmetom ich BSM. Na základe preukázania, že nehnuteľnosti boli zakúpené za trvania manželstva zo spoločných prostriedkov patriacich BSM, je nepochybné, že nehnuteľnosti zakúpené v roku 2003 patria obom manželom a sú predmetom ich BSM. Treba zároveň uviesť, že kúpa nehnuteľností nie je bežnou záležitosťou a v zmysle § 145 ods. 1 OZ sa vyžaduje k takémuto úkonu súhlas druhého manžela, ktorý v danom prípade chýbal. Kúpna zmluva tak nebola perfektným právny úkonom a v zmysle § 40a OZ bola napadnuteľná dovolaním sa relatívnej neplatnosti. V zákonom stanovenej ale nebola nikým namietaná relatívna neplatnosť kúpnej zmluvy, takže ide o právny úkon platný, z ktorého vznikli všetky práva a povinnosti, ktoré právne predpisy s týmto úkonom spájajú. Nie je právne významné, že kúpnu zmluvu uzatvorili iba manželia, pretože ide o nadobudnutie vecí jedným z manželov za trvania manželstva zo spoločných prostriedkov. Iba v prípade, že by ako kupujúce v zmluve vystupovali aj manželky ale zmluvu by nepodpísali, bol by tento úkon neplatný, pričom v tomto prípade by išlo o neplatnosť absolútnu.

1.6. Z hľadiska nadobudnutia nehnuteľností do BSM nie je relevantný ani zápis v liste vlastníctva, v ktorom sú vedení ako podieloví spoluvlastníci iba manželia. Zápis v LV má iba evidenčný charakter a je považovaný za pravdivý len dovtedy, pokiaľ sa nepreukáže opak. Rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech konkrétnej osoby nepredstavuje nevyvrátiteľnú domnienku o existencii vlastníckeho práva konkrétnej osoby k danej nehnuteľnosti. V danom prípade bol preukázaný opak, keď bolo zistené, že nehnuteľnosti patria do BSM, nakoľko boli nadobudnuté za trvania manželstva zo spoločných finančných prostriedkov patriacich do BSM.

1.7. K námietke žalovaného a intervenienta, že manželky po dobu niekoľkých rokov nedali do súladu skutkový stav so stavom právnym, preto je potrebné považovať ich za nedbalé vlastníčky, súd udáva, že aj keď ustanovenie § 19 písm. a) Katastrálneho zákona upravuje, že vlastníci sú povinní dbať, aby všetky údaje katastra týkajúce sa nehnuteľností boli v katastri riadne evidované a sú povinní každú zmenu do 30 dní ohlásiť, nesplnenie tejto povinnosti nemá za následok stratu alebo oslabenie ich vlastníckeho práva. Pri posudzovaní, či nehnuteľnosti zapísané v liste vlastníctva ako vlastníctvo iba jedného z manželov patria do BSM, je právne relevantné preukázanie, kedy a z akých finančných prostriedkov boli nehnuteľnosti nadobudnuté, čo v danom prípade mal súd za preukázané.

1.8. V konaní nebolo sporné, že napriek tomu, že nehnuteľnosti patrili do BSM, manželia ich založili a urobili tak bez vedomia a súhlasu manželiek. Súd sa preto ako s otázkou predbežnou zaoberal aj platnosťou záložných zmlúv. Záložné zmluvy, ktorým sa zaťažili nehnuteľnosti patriace do BSM, sú právnymi úkonmi, ktoré presahujú rámec bežných vecí, a preto v zmysle § 145 ods. 1 OZ bolo potrebné pri ich uzatváraní konať aj s manželkami, ktoré mali s týmto úkonom vyjadriť súhlas, inak ide o relatívne neplatný právny úkon. To znamená, že neplatným sa stáva až vtedy, ak sa dotknutá osoba v zákonom stanovenej lehote neplatnosti dovoľá, inak sa považuje úkon za platný. Dovoľanie sa neplatnosti právneho úkonu je hmotnoprávny úkon adresovaný všetkým účastníkom tohto relatívne neplatného úkonu, ktorý musí byť doručený, pretože až od tohto okamihu nastáva jeho účinok. Ak sa oprávnený úspešne dovoľá neplatnosti právneho úkonu, t. j. dovoľá sa ho zákonným spôsobom a v zákonnej lehote, nastáva stav, ako by išlo o neplatnosť absolútnu, teda vykonaný úkon je neplatný od začiatku. Z neplatného právneho úkonu nemôžu vzniknúť žiadne práva a povinnosti. Žalobkyne v 1/ a 3/ rade ako manželky záložcov, tvrdili, že sa o založení nehnuteľnosti dozvedeli, až keď im domov prišlo oznámenie o začatí výkonu záložného práva. Ich tvrdenia neboli žiadnymi inými dôkazmi spochybnené, preto ich súd vyhodnotil ako vierohodné a mal za preukázané, že o uzatvorení záložných zmlúv nemali vedomosť a ich manželia ich uzavreli bez zabezpečenia ich súhlasu. Potom, ako sa žalobkyne v 1/ a 3/ rade, o založení nehnuteľností patriacich do BSM dozvedeli, využili svoje právo a relatívnej neplatnosti týchto úkonov sa úspešne

dovolali. V konaní bolo preukázané, že tak urobili v zákonnej lehote a voči všetkým účastníkom zmluvy, ktorým dovolanie sa neplatnosti riadne doručili. Dôjdením dovolania sa neplatnosti záložných zmlúv ostatným účastníkom tohto právneho úkonu došlo k zmene povahy relatívnej neplatnosti týchto úkonov na neplatnosť absolútnu. Na základe neplatných záložných zmlúv nemohol záložný veriteľ pristúpiť k realizácii výkonu záložného práva a predmet zálohu predat', pretože na to nemá žiadne oprávnenie, keď neplatná záložná zmluva nemá žiadne právne účinky a jej účastníkom z nej nevyplývajú žiadne práva a povinnosti. Ak napriek tomu záložný veriteľ uzavrel so žalovaným kúpnu zmluvu a predal predmet zálohu, s ktorým nebol oprávnený nakladať, nemohol kupujúci platne nadobudnúť vlastnícke právo k predmetu prevodu, a to aj v prípade, že by konal v dobrej viere, pretože nikto nemôže previesť na iného viac práv než sám má. K zásade „nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet“ sa vyjadril Veľký senát obchodnoprávneho kolégia NS SR v uznesení sp. zn. IVOBdo/2/2020 zo dňa 27. 04. 2021 a dospel k záveru, že na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Dobrá viera nadobúdateľa, že hnutelnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa upravuje. Nadobudnutie vlastníckeho práva žalovaného v rámci výkonu záložného práva záložným veriteľom priamym predajom zálohu, ktorý je vo vlastníctve žalobcov, medzi takéto prípady nepatrí.

1.9. K ďalšej námietke žalovaného a intervenienta, že žalobcovia konajú účelovo, resp. v rozpore s dobrými mravmi, keď v čase poskytovania úveru firme LUCOTRADE s.r.o. Nitra žalobcovia v 2/ a 4/ rade, ktorí na zabezpečenie úverov založili nehnuteľnosti, tvrdili, že sú ich podielovými spoluvlastníkmi a keď došlo k realizácii záložného práva, tak zmenili svoje stanovisko a tvrdia, že nehnuteľnosti patria do BSM, súd udáva, že záložné zmluvy pripravoval záložný veriteľ a v čase uzatvárania záložných zmlúv sa vôbec nezaoberal tým, či sú záložcovia slobodní alebo ženatí a či z tohto titulu nehnuteľnosti, ktoré majú byť predmetom zálohu, nie sú predmetom BSM. Postačoval im iba predložený list vlastníctva a vyhlásenie záložcov v čl. III. bod 2., že sú podieloví spoluvlastníci v 1/3-ine tak, ako to vyplýva z listu vlastníctva. Nikto z účastníkov zmluvy nevenoval pozornosť skutočnému vlastníctvu založených nehnuteľností a žalobcovia, ktorí nemajú právne vzdelanie, záložným veriteľom pripravenú zmluvu podpísali, pričom vyhlásením v čl. III. bod 2 iba deklarovali stav vyplývajúci z listu vlastníctva. Konanie žalobcov podľa názoru súdu neodporuje dobrým mravom a nevykazuje ani známky účelovosti prípadne špekulácie. Žalobcovia nemali z uzatvorených záložných zmlúv žiadny prospech, chceli pomôcť Ing. P. pri získaní úveru na podnikanie a založením nehnuteľností, ktoré patria do BSM, nevedome vystavili riziku seba a aj svoje manželky. Za povšimnutie však stojí aj postup a konanie záložného veriteľa, ktorý pripravoval záložné zmluvy, ako aj podklady k nim. Práve veriteľ je subjekt, ktorý rozhodoval o poskytnutí úveru dlžníkovi a o splnení podmienok pre jeho zabezpečenie. Na túto činnosť má dostatok odborne vzdelaných zamestnancov, ktorí sú aj právne znalí a ktorí rozumejú problematike výlučného vlastníctva a bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedia rozlíšiť medzi bežnými a ostatnými úkonmi, platným a neplatným právnym úkonom, relatívnou a absolútnou neplatnosťou a následkami z nich vyplývajúcimi. Súd je toho názoru, že záložný veriteľ nepristupoval k tomuto úverovému prípadu s dostatočnou odbornou starostlivosťou, keď si nepreveril, či nie je potrebné záložné zmluvy uzatvoriť aj s manželkami, resp. zabezpečiť ich súhlas s ich uzatvorením. Navyše záložnému veriteľovi bolo doručené dovolanie sa relatívnej neplatnosti záložných zmlúv dňa 01. 03. 2013 a napriek tomu, že v tomto čase museli vzniknúť pochybnosti o platnosti záložných zmlúv a možnosti nakladať s predmetom zálohu, záložný veriteľ uzatvoril so žalovaným dňa 05. 02. 2014 kúpnu zmluvu a predmet zálohu na neho previedol.

1.10. K ďalšej námietke žalovaného a intervenienta, že v zmysle § 40a OZ sa nemôže relatívnej neplatnosti dovoliť ten, ktorý ju sám spôsobil, čo sú v danom prípade žalobcovia v 2/ a 4/ rade, ktorí sami záložné zmluvy uzatvárali, súd konštatuje, že žalobcovia v 2/ a 4/ rade sa relatívnej neplatnosti nedovoľovali a žalobou sa domáhajú iba určenia vlastníckeho práva. Relatívnej neplatnosti sa dovoľovali iba manželky, ktoré boli úkonom svojich manželov (o ktorom nevedeli), na svojich právach dotknuté. Tak ako bolo už vyššie uvedené, inštitút námietky relatívnej neplatnosti je stav, kedy sa úkon ako taký považuje za platný a iba v prípade kvalifikovaného dovolania sa neplatnosti úkonu sa stáva tento úkon neplatným. Je pravdou, že záložné zmluvy uzavrel aj Ing. T. P., ale jeho manželka sa v zákonnej lehote relatívnej neplatnosti nedovoľovala, preto v tejto časti je právny úkon platný a neplatný je len v časti, v

ktorej sa relatívnej neplatnosti úspešne dovolali žalobkyne v 1/ a 3/ rade. Z toho potom vyplýva aj okruh účastníkov konania v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktorý žalovaný a intervenient taktiež namietali. Žalobcovia, ktorí sa domáhajú určenia vlastníckeho práva vo svoj prospech sú aktívne vecne legitimovaní na podanie takejto žaloby a pasívne vecne legitimovaným je žalovaný, ktorý je aktuálne vedený ako vlastníak nehnuteľností, ktoré sú predmetom konania. Žaloba sa opiera o neplatný prevod nehnuteľností žalobcov na žalovaného, a to z dôvodu, že nehnuteľnosti nadobudol v rámci výkonu záložného práva na základe neplatných zmlúv o záložnom práve. Súd prejudiciálne riešil neplatnosť záložných zmlúv iba v časti, ktorá bola napadnutá dovolaním sa relatívnej neplatnosti a v časti týkajúcej sa založenia nehnuteľností patriacich Ing. T. P. a jeho manželke, ktorá nebola napadnutá dovolaním sa relatívnej neplatnosti, sú tieto zmluvy platné. Manželka Ing. T. P. ako bezpodielová spoluvlastníčka podielu 1/3-iny nehnuteľností, zakúpených v roku 2003 z finančných prostriedkov patriacich do ich BSM, mala právo dovolať sa relatívnej neplatnosti, ale toto právo nevyužila, čo môže súvisieť aj s tým, že o krokoch svojho manžela bola informovaná, nemala voči nim žiadne výhrady, súhlasila s nimi, a preto ani nemala dôvod dovolávať sa neplatnosti záložných zmlúv. Predmetným súdnym konaním nie sú dotknuté práva Ing. T. P. a jeho manželky a rozhodnutie vo veci sa ich netýka. Súd nevidí žiadny dôvod, aby v tomto spore vystupovali aj Ing. T. P. a jeho manželka, pretože v tomto konaní nemajú aktívnu ani pasívnu vecnú legitimáciu a súčasný okruh strán konania súd považuje za úplný.

1.11. Vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania, ich vyhodnotenia jednotlivo aj vo vzájomnej súvislosti, vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu a vykonaného právneho posúdenia sporu, dospel súd k záveru, že žaloba je dôvodná, preto jej v plnom rozsahu vyhovel a rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia.

1.12. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcom, ktorý mal vo veci plný úspech, priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému a intervenientovi v plnej výške, keď nevzhliadol zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa vo vzťahu k charakteru konania ani vo vzťahu k sociálnemu aspektu na strane žalovaného a intervenienta. O výške trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 02. mája 2024 sp. zn. 8Co/12/2024 rozhodol tak, že odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje (výrok I). Žalobcom v 1/ až 4/ rade priznáva proti žalovanému a intervenientovi na jeho strane nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP), prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania s verejne vyhláseným rozsudkom a viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania dospel k záveru, že odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdiť ako rozhodnutie vo výroku vecne správne, pričom súčasne v zmysle ust. § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP rozhodol aj o nároku na náhradu trov odvolacieho konania tak, že v odvolacom konaní úspešným žalobcom priznal ich náhradu voči žalovanému i intervenientovi, keď nevzhliadol dôvod hodný osobitného zreteľa pre to, aby v spore úspešným žalobcom výnimočne náhradu týchto trov nepriznal - pre existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktorých existenciu nevzhliadol.

2.2. Nakoľko sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (podstatné dôvody zvýraznené podčiarknutím v texte), v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP sa v odôvodnení svojho rozhodnutia obmedzuje len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, keď s ohľadom na odvolacie dôvody a na zdôraznenie jeho správnosti uvádza nasledovné. Z hľadiska dôkazného bremena žalobcov v spore, opierajúc sa o nimi tvrdý absolútne neplatný prevod intervenienta v mene žalobcov v 2/ a 4/ rade na kupujúceho žalovaného, bolo na nich preukázať nadobudnutie predmetných nehnuteľností kúpnu zmluvou za trvania ich manželstva a ich zaplatenie zo spoločných finančných prostriedkov (prostriedkov v režime BSM), nevedomosť žalobkyň o uzatvorení predmetných záložných zmlúv ich manželmi a tiež neexistencie akejkoľvek formy ich súhlasu s nimi, keď ale treba prihliadať u nich na to, že nemožno od nich požadovať predloženie dôkazov na tieto negatívne-neexistujúce skutočnosti, keď existenciu nejakej skutočnosti má preukazovať tá sporová strana, ktorá jej existenciu (vo svoj prospech) tvrdí. Z § 151 CSP vyplýva, že stranu sporu zaťažuje

procesné bremeno kvalifikovaného a výslovného popretia skutkových tvrdení protistrany uvedením vlastných tvrdení s predložením/označením dôkazov pod procesným následkom uplatnenia domnienky, že skutkové tvrdenia protistrany sú nesporné. Z rovnakého hľadiska bolo teda na opačnej procesnej strane vyvrátenie tvrdení žalobcov a preukázanie toho, že domnienka právneho režimu BSM pri kúpe nehnuteľností v roku 2003 z nejakého v zákone upraveného dôvodu nenastala (v spore pred prvým rozsudkom toto popierané nebolo), že žalobkyne súhlas s uzatvorením predmetných záložných zmlúv vyjadrili, že sami konali pri záložnej/kúpnej zmluve s odbornou starostlivosťou, že (práve) im prednostne patrí ochrana dobromyseľného záložného veriteľa/nadobúdateľa a že teda prípadne existuje prekážka poskytnutia ochrany práva žalobcov, teda prednosť ich práv. Medzi sporovými stranami z hľadiska obsahu odvolaní nebolo sporné, že uzatvorenie záložných zmlúv k nehnuteľnostiam v režime BSM nepredstavuje bežnú vec nevyžadujúcu teda súhlas oboch manželov, že kúpna cena nehnuteľností bola vyplatená zo spoločných peňazí jednotlivých manželských párov žalobcov a že nehnuteľnosti neslúžili len podnikaniu kupujúcich manželov (u ktorých nebolo tvrdené a preukázané ich podnikanie ako fyzických osôb a v logickom súlade s tým, že ide o nehnuteľnosti príslušné k ich rodinným domom v režime BSM), že žalobkyne v 1/ a 3/ rade súhlas s predmetnými záložnými zmluvami nevyjadrili v akejkoľvek/žiadnej forme, ani konkludentne a ani dodatočne (v tomto smere) odvolatelia neoznačili žiadnu skutočnosť a dôkaz k nej), keď voči účastníkom zmlúv uskutočnili neodkladne jednostranné právne úkony dovolania sa relatívnej neplatnosti zmlúv a že by tieto ich úkony (dovolania sa) boli formálne neplatnými právnymi úkonmi, resp. že by iné ich úkony preukazovali naopak ich súhlas. Pokiaľ odvolatelia argumentovali tým, že žalobkyne v 1/ a 3/ rade ako manželky kupujúcich o kúpe predmetných nehnuteľností vedeli už v čase, keď sa kupovali, t. j. v roku 2003, mal odvolací súd za to, že uvedené samo osebe (bez ďalšieho) nie je podstatné, nakoľko nadobudnutie nehnuteľností do BSM vyplýva priamo zo zákonného znenia (hypotézy) ustanovenia § 144 OZ, keď aj bez súhlasu žalobkýň o absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy ísť nemohlo, pričom aj pre vlastníctvo v režime BSM platí to, že vlastnícke právo sa nepremlčuje a teda sa nepremlčuje ani právo na jeho súdnu ochranu; pokiaľ teda predmetné nehnuteľnosti boli zakúpené za trvania BSM žalobcov zo spoločných peňazí, a teda žalovaný a tiež intervenient v spore vykonaným dokazovaním nevyvrátili (§ 192 CSP) uvedenú zákonnú domnienku nadobudnutia majetku do BSM - preukázaním toho, že by na kúpu použité finančné prostriedky do BSM manželov nepatrili, resp. že predmetné nehnuteľnosti mali slúžiť výlučne osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov (keďže jeho v rámci procesnej obrany takéto dôkazné bremeno vyvrátenia domnienky BSM zaťažovalo), bol záver prvoinštančného súdu, o tom, že nehnuteľnosti boli nadobudnuté v roku 2003 do bezpodielového spoluvlastníctva manželov jednotlivých žalujúcich manželských párov, vecne správny. Uvedené samostatné práva žalobkyne nestratili ani v dôsledku prehlásení ich manželov v predmetných záložných zmluvách. Neobstoí ani poukaz na (odvolacím súdom nevzhliadnutý) rozpor vo výpovedi žalobkyne v 3/ rade, nakoľko v oboch jej vyjadreniach sa jedná o to, že o uzavretí predmetnej a podstatnej záložnej zmluvy/zmlúv sa dozvedela až dodatočne po ich uzatvorení z úkonu intervenienta. Pri nadobudnutí spoluvlastníckeho podielu k predmetným nehnuteľnostiam jednotlivými žalobcami v režime BSM (vzhľadom k už uvedenému zákonnému dôsledku) nebolo zo strany žalujúcich manželiek nevyhnutné, aby sa najprv domáhali relatívnej neplatnosti týchto úkonov (kúpnej zmluvy a záložných zmlúv), pretože postačilo pokiaľ sa dovolali dôsledkov týchto úkonov ich manželov na ich práva vyplývajúci priamo zo zákonnej domnienky upravenej v uvedenom ust. § 143 OZ, ktorá, ako odvolací súd uviedol zhora, v danom spore vyvrátená nebola (pre preukázanie tvrdení žalobcov). Pokiaľ sa teda vlastnícke právo manželiek a vzhľadom na dôsledok ich dovolania sa relatívnej neplatnosti záložných zmlúv s dôsledkom aj pre manželov nepremlčalo a nepremlčala sa ani ich možnosť jeho súdnej ochrany, potom podľa názoru odvolacieho súdu bolo bez právneho dôsledku to, že sa svojho vlastníckeho práva - v režime BSM a jeho ochrany dovolali až po uzatvorení predmetnej kúpnej zmluvy v prospech žalovaného, nakoľko podstatné v tomto spore bolo včasné a riadne dovolanie sa relatívnej neplatnosti záložných zmlúv, keď je tiež potrebné poukázať na to, že intervenient pristúpil k výkonu záložného práva predajom predmetných nehnuteľností svojvoľne - bez súdneho posúdenia úkonov žalobkýň, teda existencie samotného záložného práva a jeho dispozičných práv záložného veriteľa - už po tom (napriek tomu), čo sa žalobkyne v 1/ a 3/ rade relatívnej neplatnosti záložných zmlúv (aj voči) nemu dovolali, teda keď učinili uvedené záložné zmluvy spornými. Ani prípadná nedbanlivosť žalobkýň ohľadom nedostatku evidenčného zápisu ich vlastníckeho práva ich jeho usporiadania a ochrany nezbavila, na čom nič

nemenia ani skutočnosti uvádzané žalovaným a poukazujúce na prepojenie žalobcov so svedkom P.. Ani prehlásenie žalobcov v záložných zmluvách zodpovedajúce v tom čase aktuálnemu zápisu vlastníckeho stavu v katastri nehnuteľností nezbavilo záložného veriteľa možnosti a s ohľadom na jeho povinnosť konania s odbornou starostlivosťou pri ochrane jeho majetku i povinnosti zaujímať sa o to, či uvedené prehlásenie a zápis sú hodnovernými, keď priamo z ust. § 143 OZ vyplýva zákonná domnienka iného možného vlastníckeho režimu - možnosť režimu iného, a teda sa záložný veriteľ nemusel a podľa odvolacieho súdu ani nemal uspokojiť výlučne s uvedeným prehlásením záložcov. Pokiaľ z uvedeného ust. § 143 OZ vyplýva daný vlastnícky, resp. spoluvlastnícky stav k predmetným nehnuteľnostiam v režime BSM a tiež aj právne dôsledky jeho porušenia pri uzatváraní predmetných záložných zmlúv, potom aj žalobcovia (manželia) majú, popri svojich manželkách aktívnu a nie len pasívnu (z hľadiska nevyhnutného procesného spoločenstva) vecnú legitimáciu na požadovanom určení, a to bez ohľadu na inak z ich strany samostatne podanou žalobou neprípustné riešenie neplatnosti záložných zmlúv a kúpnej zmluvy realizovanej záložným veriteľom. Rovnako z uvedených dôvodov bol preto preukázaný i naliehavý právny záujem žalobcov na podanej žalobe a podľa názoru odvolacieho súdu nemuselo byť preto najprv (nevyhnutne) rozhodnuté o neplatnosti dotknutých záložných zmlúv, resp. platnosti následnej kúpnej zmluvy (v tomto smere odvolací súd poukazuje aj na podmienky určovacej žaloby vyplývajúce z CSP a z publikovaných rozhodnutí Najvyššieho súdu SR pod R 47/2020 a R 1/2023), keď navyš záložný veriteľ ako intervenient v spore vystupuje. Aj keď teda neplatnosť záložných zmlúv mohli namietat len žalobkyne v 1/ a 3/ rade, na dôsledky tejto namietanej neplatnosti potom mohli poukazovať aj žalobcovia v 2/ a 4/ rade, keď nijak inak len ako manželské páry sa mohli domáhať určenia toho, že jednotlivé spoluvlastnícke podiely k predmetným nehnuteľnostiam v rozsahu po 1/3-ine k celku patria do ich BSM. S ohľadom na daný v katastri nehnuteľností zapísaný - evidovaný vlastnícky stav potom žalobcovia v 2/ a 4/ rade nemohli byť ani na strane žalovaných, nakoľko pre neevidované ich vlastníctvo žalovanými byť nemohli, nakoľko nemali by v spore pasívnu vecnú legitimáciu. Ani dobromyseľnosť záložného veriteľa, resp. kupujúceho (pri uzatváraní záložných zmlúv, resp. kúpnej zmluvy predstavujúcej realizáciu výkonu záložného práva) nemá vplyv na potrebu ochrany spoluvlastníckeho práva (BSM) žalobcov, keď možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva na základe dobromyseľnosti musí vyplývať priamo zo zákonnej úpravy a samotný evidenčný stav nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností dobrú vieru evidovaného vlastníka nezakladá (R 56/2021 - uznesenie NS SR 1VObo/2/2020 z 27. 04. 2021). Odvolací súd tiež poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 20. 12. 2011 sp. zn. 6Cdo/221/2010 (publikovaný pod R 31/2010), z ktorého rozhodnutia vyplýva ochrana dobromyseľne nadobudnutého vlastníctva, t. j. ochrana právneho postavenia tretích osôb nadobúdajúcich vlastníctvo od účastníka relatívne neplatného právneho úkonu jedine pre prípady, kedy právne účinky prevodu vlastníctva nastali (ešte) v čase pred dovolaním sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu voči predávajúcemu a tiež aj na stále aktuálnu judikatúru k nemožnosti nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka (zhrnutú i v uvedenom rozhodnutí R 56/2021), čo teda vylučuje záver intervenienta o tom, že dobrá viera v správnosť údajov katastra nehnuteľností má „povahu právnej, i keď normatívne expressis verbis neustanovenej domnienky“, s následkom prenosu zodpovednosti a rizika; je tiež potrebné rozlišovať povahu a dôsledky. Absolútne neplatný prevod vlastníctva predstavuje teda nemožnosť uvažovania o ochrane vlastníckeho práva, hoc i dobromyseľného nadobúdateľa (bod 13. odôvodnenia uznesenia Najvyššieho súdu SR z 27. 10. 2021 sp. zn. 1Cdo/39/2019), čo platí aj pre prípady platného a účinného dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ktoré má rovnaké dôsledky. Rovnako neúčastť žalobkyní pri prevode nehnuteľností - ich spoluvlastníckych podielov v BSM k nim na žalovaného (ako úkonu pri nakladaní s majetkom v BSM nie bežného), po ich účinnom dovolaní sa relatívnej neplatnosti záložných zmlúv, predstavuje, pre nemožnosť konania zo strany intervenienta za nich, prípad nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka, na čom nič nemení ani to, že na liste vlastníctva stále zapísané neboli. Odvolací súd ďalej poukazuje na to, že prvoinštančný súd správne (v kontexte ust. § 41 OZ) ustálil možnosť i čiastočnej neplatnosti kúpnej zmluvy (vo vzťahu k žalobkyniam bez potreby účasti Ing. T. P.) predstavujúcej realizáciu výkonu záložného práva zo strany záložného veriteľa, že dovolanie sa relatívnej neplatnosti záložných zmlúv v zásade vylučuje možnosť toho, že by žalobkyne s uvedenými záložnými zmluvami vyjadrili dodatočný konkludentný súhlas manželiek, že spor vedený na Okresnom súde v Nitre pod sp. zn. 25C/30/2014 proti neexistujúcemu žalovanému žiadne dôsledky pre toto sporové konanie nemal, že nedbanlivé konanie nepredstavuje vždy nevyhnutne aj konanie rozporné s dobrými mravmi pojmovo vymedzené ako konanie úmyselné, že

ohľadom úvah o predmetných nehnuteľnostiach ako majetku pre podnikateľskú činnosť žalobcov v 2/ a 4/ rade žalovaný/intervenient svoje domnienky v spore vykonanými dôkaznými prostriedkami hodnoverne nepreukázali, a teda nepreukázali ich režim mimo BSM, keď pri preukázanom režime (BSM) nehnuteľností nemožno na strane týchto žalobcov ustáliť ani rozsah prospechu, že po dovolaní sa relatívnej neplatnosti (i predchádzajúcim súdnym spore) intervenient postavenie objektívne dobromyseľnej osoby/účastníka zo záložných zmlúv stratil, ktorá skutočnosť bola preto podstatná aj pri následnom posudzovaní objektívnej dobromyseľnosti kupujúceho (žalovaného, s ktorým žalobkyne neboli ani v právnom vzťahu, že po dovolaní sa relatívnej neplatnosti s následkami ako pri neplatnosti absolútnej spätne ku dňu uzatvoreniu zmluvy stratil intervenient možnosť konať úkony smerujúce k výkonu záložného práva) k prevodu nehnuteľností a k prechodu vlastníctva úkonom nevlastníka nehnuteľností prísť nemohlo, a teda žalobkyne sa už osobitným ďalším úkonom relatívnej neplatnosti voči kupujúcemu dovolávať nemuseli, že predbežnou otázkou posudzovanou v tomto spore bolo posúdenie (relatívnej) neplatnosti predmetných (nie všetkých) záložných zmlúv a jej dôsledkov obdobných ako pri neplatnosti absolútnej, čo tiež účasť všetkých zmluvných strán záložných zmlúv nevyžadovalo, že uvedenému posudzovaniu nebránilo ani čiastočné späťvzatie žaloby vyvolané právnym úkonom intervenienta, že nie je úlohou súdu v tomto civilnom konaní posudzovať konanie žalobcov v 2/ a 4/ rade z hľadiska trestného práva, že napadnutý rozsudok bol odvolateľom doručený (však sa aj proti nemu odvolali) a ani doručovanie bez úložnej doby ich procesné práva v miere porušenia práva na spravodlivý proces nepredstavuje, že prvoinštančný súd podstatné argumenty strán v spore posúdil a svoje skutkové i právne závery k nim v kontexte všetkých podstatných zmlúv a skutočností náležite vyhodnotil a odôvodnil /vrátane nevzhľadnutia dôvodov pre neposkytnutie ochrany žalobcom/ a že odvolací súd nemusí dať odpovede na všetky odvolacie dôvody.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP.

3.1. Namietal, že v danom prípade došlo k nesprávnemu procesnému postupu prvostupňového súdu pri doručovaní prvostupňového rozsudku II., keď v rozpore s ust. § 223 ods. 1 CSP prvostupňový rozsudok II. žalovanému a zrejme ani intervenientovi nedoručil do vlastných rúk. Žalovaný túto skutočnosť namietal návrhom na neúčinnosť doručovania, ktorý bol prvostupňovému súdu doručený elektronicky dňa 15. 12. 2023, pričom nesprávnosť doručovania doložil aj potvrdením od Ústredného kontaktného centra Ústredného portálu verejnej správy, ktorý potvrdil, že „Správa nebola odoslaná do vlastných rúk, správa bola priamo doručená. Po polnoci bola vygenerovaná doručenka.“ Žalovaný namietal uvedené skutočnosti aj vo svojom odvolaní voči prvostupňovému rozsudku II., nakoľko podľa jeho názoru došlo uvedeným postupom k porušeniu príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku.

Poukazuje na skutočnosť, že odvolací súd na vytýkane nedostatky reagoval v odôvodnení predmetného rozsudku (v bode 24.) nasledovne: ...napadnutý rozsudok bol odvolateľom doručený (však sa aj proti nemu odvolali) a ani doručovanie bez úložnej doby ich procesné práva v miere porušenia práva na spravodlivý proces nepredstavuje...

Poukazuje na skutočnosť, že následkom tohto postupu prvostupňového súdu, ako aj potvrdením tohto postupu odvolacím súdom došlo nielen skráteniu doručovacej lehoty, ale aj lehoty na vyhotovenie, odôvodnenie a podanie odvolania, nakoľko lehota na odvolanie neplynula od skutočného kvalifikovaného prevzatia adresátom (ktoré doteraz nie je v súdnom spise osvedčené), ale už doručením oznámenia o doručení prvostupňového rozsudku II. do schránky a doručenka, ktorá mala potvrdzovať jeho prevzatie bola generovaná automaticky. Inak povedané prvostupňový súd doručoval meritorne rozhodnutie obyčajnou zásielkou a odvolací súd v tom rozpor so zákonom nezistil.

Uvedeným postupom prvostupňového súdu, potvrdeného predmetným rozsudkom krajského súdu došlo nesprávnym procesným postupom k znemožneniu uskutočňovania procesných práv žalovaného v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Odôvodnenie predmetného rozsudku krajského súdu považujeme v tejto veci za nedostatočné a arbitrárne, nakoľko nezákonné skrátenie odvolacej lehoty voči meritórному rozhodnutiu v pomerne zložitom a náročnom právnom spore môže zakladať porušenie základného práva žalovaného na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. /poukazujeme na

obdobnú judikatúru Ústavného súdu SR, IV. ÚS 16/2021, I. ÚS 258/2021/

3.2. Čo sa týka ďalších dovolacích dôvodov máme zato, že prvostupňový súd aj odvolací súd nesprávne posúdili vecnú legitímáciu účastníkov súdneho sporu.

V prvom rade opätovne a neustále spochybňujeme procesné postavenie žalobcov v 2/ a 4/ rade (Ing. U. U. a Ing. Y. W.) ako aktívne vecne legitimovaných v danom súdnom konaní. Naďalej sme názoru, že žalobcovia v 2/ a 4/ rade nemôžu vystupovať na strane žalobcov (nemajú aktívnu vecnú legitímáciu) vzhľadom na ich predošlé počínanie pri uzatváraní záložných zmlúv. Sme toho názoru, že ak teda záložné zmluvy boli relatívne neplatné, čo žalobkyne v 1/ a 3/ rade údajne riadne a včas uplatnili svojimi námietkami, tak túto neplatnosť týchto záložných zmlúv spôsobili práve žalobcovia v 2/ a 4/ rade, a to uvedením nepravdivých tvrdení v záložných zmluvách a predložením listov vlastníctva, ktoré tieto ich tvrdenie potvrdzovali.

Tu poukazujeme na nesprávne právne posúdenie veci prvostupňovým ako aj odvolacím súdom. Odvolací súd v odôvodnení predmetného rozhodnutia naznačuje, že intervenient si nesplnil svoju povinnosť zaujímať sa o to, či uvedené prehlásenie (žalobcov v 2/ a 4/ rade) o ich podielovom spoluvlastníctve sú hodnovernými. Týmto poukazujeme na predošlú argumentáciu intervenienta, ktorý vo svojom odvolaní proti prvostupňovému rozsudku II. uviedol:

Banka v rámci výkonu svojej pôsobnosti nemá iné možnosti ako si overiť rodinný stav svojich klientov, ako spoľahnúť sa na informácie priamo od klientov, prípadne na údaje v oficiálnych registroch ako je napríklad kataster nehnuteľností. Informácia o rodinnom stave sa nenachádza ani v preukaze totožnosti ani v inom identifikačnom doklade, ktoré sa štandardne požadujú na preukázanie totožnosti a iných osobných údajov klientov banky. Úvaha súdu, ktorú súd uvádza v odôvodnení rozsudku, kedy uvádza, že banka ako záložný veriteľ nepristupoval k úverovému prípadu s dostatočnou odbornou starostlivosťou, keď si nepreveril, či nie je potrebné záložné zmluvy uzatvoriť aj s manželkami, vychádza podľa nášho názoru z neznalosti reálií a reálnych možností banky. Pokiaľ žalobca v 2/ rade, žalobca v 4/ rade a Ing. T. P. predložili banke ako záložnému veriteľovi list vlastníctva, z ktorého vyplývalo, že sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností každý v podiele 1/3, pričom títo zároveň vyhlásili, že neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by ich obmedzovala v nakladaní s nehnuteľnosťami, banka jednak nemala dôvod pochybovať o týchto skutočnostiach a jednak ani nemala možnosť iným spôsobom overiť ich pravdivosť.

3.3. Taktiež považujeme za nesprávne právne posúdenie odvolacím súdom, či je nutné riešiť prejudiciálnu otázku relatívnych neplatností záložných zmlúv. Sme toho názoru, že túto otázku v predmetnom súdnom konaní riešiť nutné bolo, nakoľko sa jej žalobkyne v 1/ a 3/ rade dovolávali písomnosťami, pričom intervenient takého ich konanie spochybňoval, čo napokon vyústilo v súdne konania (pred Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 25C/30/2014 a Krajským súdom Nitra pod sp. zn. 8Co/680/2014, 8Co/681/2014 a 8Co/295/2015, pričom v daných prípadoch žalobcovia (žalobkyne v 1/ a 3/ rade) ani raz neuspeli. Je teda namieste sa domnievať, že otázka neplatnosti záložných zmlúv bola minimálne sporná (spochybňoval ju intervenient opierajúc sa aj o predošlé súdne rozhodnutia Okresného a Krajského súdu Nitra), a preto ju v predmetnom súdnom konaní prvostupňového súdu pod sp. zn. 15C/290/2015 a odvolacieho súdu pod sp. zn. 8Co/12/2024 bolo nutné riešiť.

Otázne je či si prvostupňový súd s odvolacím súdom nerobil nadprácu (nenadržiaval strane žalobcov), keď oni neplatnosť kúpnych zmlúv ani záložnej zmluvy v súdnom konaní nenamietali, resp. nikde neuviedli potrebu riešiť takúto predbežnú otázku - táto skutočnosť bola spomínaná aj v prvom odvolaní voči prvostupňovému rozsudku aj v odvolaní voči prvostupňovému rozsudku II., čím došlo zo strany prvostupňového súdu a odvolacieho súdu k porušeniu zásady kontradiktórnosti konania (vzniká otázka kto a kedy sa domáhal predbežného posúdenia neplatnosti záložných zmlúv).

3.4. Taktiež považujeme za nesprávne (nedostatočné) právne posúdenie skutočnosti, kto neplatnosť založených zmlúv spôsobil, nakoľko odvolací súd len naznačuje (ako uvádzame vyššie), že mal pochybiť intervenient, pričom v prípade záložcov (žalobcov v 2/ a 4/ rade) išlo o skúsených podnikateľov, ktorí predmetné nehnuteľnosti zakladali viackrát vždy v súvislosti z ich podnikaním, resp. v súvislosti s podnikaním spriaznených osôb (Ing. P.) a pri uzatváraní dotknutých záložných zmlúv jednoznačne deklarovali svoje právo s nehnuteľnosťami voľne nakladať, pričom túto skutočnosť aj doložili aktuálnym listom vlastníctva. Úplné a riadne posúdenie tejto skutočnosti považujeme za nevyhnutný predpoklad zákonného rozhodnutia v predmetnej právnej veci.

Vo všeobecnosti ide o prípad konania v rozpore s dobrými mravmi tiež vtedy, keď konajúci síce

navonok postupuje v medziach svojho práva, ale realizáciou tohto práva sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu. Zo strany takto konajúceho subjektu ide len formálne o výkon práva; jeho skutočným zámerom a tiež účelom jeho konania totiž nie je vykonať (svoje) právo, ale literu zákona obchádzať a poškodiť právo iného - v tomto prípade žalovaného a intervenienta. Máme za to, že v prejedávanej veci prvostupňový súd a následne odvolací súd na základe skutkových zistení zadovážených vykonaným dokazovaním mal žalobu zamietnuť, napr. aj z dôvodu, že žalobcovia v 2/ a 4/ rade odvodzujú svoje vlastníctvo od neplatnosti právneho úkonu (záložných zmlúv), ktorých neplatnosť sami spôsobili. Takéto správanie je nutné vyhodnotiť ako správanie v rozpore s dobrými mravmi, nepožívajúce právnu ochranu, a preto žalobu o určenie vlastníctva mal odvolací zamietnuť, nakoľko otázku neplatnosti záložných zmlúv bolo nutné, ako otázku predbežnú vo vzťahu k určeniu vlastníctva, v predmetnom konaní vyhodnotiť.

3.5. Za ďalšie závažné pochybenie ako prvostupňového súdu, tak aj odvolacieho súdu, považujeme nedostatočné a nesprávne právne posúdenie otázky dobromyseľnosti všetkých žalobcov (napr. v bode 18.6. odôvodnenia predmetného rozsudku), ako aj ich naliehavého právneho záujmu (k otázke nedostatku naliehavého právneho záujmu sa vyjadrujeme nižšie) na určení ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a to vzhľadom na ich predošlé počínanie, resp. opomenutie povinností, nakoľko právny stav, kde podielovými spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností boli zapísaní v katastri nehnuteľností len žalobcovia v 2/ a 4/ rade a Ing. P., trval už od roku 2003 (nehnuteľnosti nadobudli kúpnu zmluvou zo dňa 08. 10. 2003 od spoločnosti NIMEX Nitra, s.r.o. so sídlom Podzámska 18, Nitra, IČO: 34 127 151), pričom o kúpe predmetných nehnuteľností mali žalobkyne v 1/ a 3/ rade vedomosť už v tom čase. Neskôr došlo štyrikrát k uzatvoreniu záložných zmlúv na predmetné nehnuteľnosti (postupne v rokoch 2005, 2009 a v mesiacoch február a september v roku 2011), pričom k spochybneniu záložných zmlúv malo dôjsť až v roku 2013. Sme toho názoru, že v danom prípade vystupuje do popredia otázka dobromyseľnosti žalobcov v 1/ až 4/ rade, pričom v zmysle súdnej praxe (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/109/2007) pri dobromyseľnosti ide o psychický stav, o vnútorné presvedčenie subjektu, ktoré samo o sebe nemôže byť predmetom dokazovania (CpJ 51/84, R 45/1986). Predmetom dokazovania môžu byť skutočnosti vonkajšieho sveta, prostredníctvom ktorých sa vnútorné presvedčenie prejavuje navonok, teda okolnosti, z ktorých možno vyvodiť presvedčenie nadobúdateľa o dobromyseľnosti, že mu vec patrí. Sme toho názoru, že v danom prípade „skutočnosti vonkajšieho sveta“ ako vedomosť žalobkyní v 1/ a 3/ rade o nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam manželmi, desaťročná nečinnosť všetkých žalobcov (s poukazom na povinnosť vlastníkov podľa ust. § 19 ods. a) zákona č. 162/1995 Z. z., resp. možnou opravou podľa ust. 59 ods. 1 písm. a) vtedy platného Katastrálneho zákona, alebo zmenou podľa ust. § 43 vyhlášky ÚGKK 461/2009 Z. z.) a štyri uzatvorené záložné zmluvy na predmetné nehnuteľnosti výlučne žalobcami v 2/ a 4/ rade, o dobromyseľnosti žalobcov ohľadom vlastníctva predmetných nehnuteľností v BSM nemôžu svedčiť.

3.6. Taktiež poukazujeme na bod 18.7. odôvodnenia predmetného rozsudku, prevzatého odvolacím súdom podľa ktorého:

Súd prejudiciálne riešil neplatnosť záložných zmlúv iba v časti, ktorá bola napadnutá dovolaním sa relatívnej neplatnosti a v časti týkajúcej sa založenia nehnuteľností patriacich Ing. T. P. a jeho manželke, ktorá nebola napadnutá dovolaním sa relatívnej neplatnosti, sú tieto zmluvy platné.

Uvedené body odôvodnenia predmetného rozsudku podľa nášho názoru sú v priamom rozpore, nakoľko najprv je konštatovaná absolútna neplatnosť záložných zmlúv (po dovolaní sa ich neplatnosti), neskôr „iba v časti“. Odvolací súd v tom problém nevzhliadol, naopak ich podčiarknutím a zvýraznením poukázal na ich podstatnosť.

Uvedené právne posúdenie v odôvodnení prvostupňového rozsudku II. nekriticky prevzaté a podčiarknuté odvolacím súdom považujeme za nesprávne aj z nasledovných dôvodov:

1. Žalobkyne sa svojimi písomnosťami dovoľávali (relatívnej) neplatnosti záložných zmlúv voči všetkým ich účastníkom.
2. Dôjdením dovolania sa neplatnosti záložných zmlúv ostatným účastníkom malo dôjsť k zmene povahy relatívnej neplatnosti týchto úkonov na neplatnosť absolútnu. (nie je uvedené, že v časti...)
3. Žalobou sa žalobcovia (už aj s manželmi, kt. neplatnosť záložných zmlúv spôsobili) domáhali určenia svojho BSM, pričom pôvodným žalovaným bol intervenient, neskôr Ing. H. X..
4. Máme za to, že napadnutým rozhodnutím došlo k odklonu od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu

SR, a to z dôvodu, že súdna prax je jednotná v názore, podľa ktorého stranami súdneho konania o neplatnosť právneho úkonu musia byť všetci, ktorí právny úkon uzavreli (prípadne ich právni nástupcovia). Uvedenému právnomu názoru nasvedčuje aj ustálená súdna prax Najvyššieho súdu SR, ktorý sa s obdobnou situáciou zaoberal v rozhodnutiach sp. zn. 3Cdo/122/2002, 1Cdo/11/2003 a 3Cdo/122/2009, resp. 3Cdo/262/2009, 3Cdo/158/2010, 5Cdo/211/2013, naposledy napr. 4Cdo/262/2020 zo dňa 15. 12. 2022, ktoré v medziach nastolenej otázky treba považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe súdov (s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/122/2009).

Je teda otázne ako mohol prvostupňový súd a odvolací súd vo veci konať a rozhodnúť v prospech žalobcov, keď ďalší účastník kúpnej zmluvy zo dňa 08. 10. 2003 a taktiež účastník záložných zmlúv Ing. T. P., napriek skutočnosti, že bol účastníkom predmetných zmlúv a žalobkyne v 1/ a 3/ rade sa dovolali neplatnosti právneho úkonu aj voči nemu, nie je účastníkom predmetného súdneho konania, pričom táto skutočnosť bola v priebehu konania namietaná a v odôvodnení napadnutého predmetného rozsudku je tvrdená. Tejto skutočnosti sa na škodu veci prvostupňový súd a odvolací súd venuje nedostatočne.

Zároveň poukazujeme na skutočnosť, že právny stav nastolený prvostupňovým rozsudkom II. potvrdený napadnutým predmetným rozhodnutím odvolacieho súdu môže spôsobovať ďalšie súdne spory medzi stranami, nakoľko na základe uvedených súdnych rozhodnutí v súlade s ust. § 34 a nasl. Katastrálneho zákona môže dôjsť k zápisu podielového spoluvlastníctva medzi žalobcami a žalovaným. Týmto poukazujeme na ust. § 41 Občianskeho zákonníka ohľadne čiastočnej neplatnosti právneho úkonu, pričom z tohto hľadiska považujeme prvostupňový rozsudok II. potvrdený napadnutým predmetným rozhodnutím za prekvapivý, nakoľko môže spôsobiť stav, kde sa sporné strany stanú podielovými spoluvlastníkmi, pričom takýto stav môže spôsobovať ďalšie súdne spory. Poukazujeme pritom na odbornú právnu literatúru podľa ktorej:

Pri zvažovaní oddeliteľnosti právneho úkonu je potrebné prihliadnuť na vôľu strán a účel, ktorý uzavretím zmluvy sledovali. Platný môže byť len taký čiastočne neplatný úkon, ktorý aj napriek čiastočnej neplatnosti sleduje účel sledovaný účastníkmi a aj takýto čiastočne neplatný úkon je v súlade s vôľou strán v zmysle § 35 ods. 2 a 3 OZ. Po oddelení platnej časti od neplatnej musí byť zároveň platná časť právneho úkonu spôsobilá existovať samostatne, ako samostatný právny úkon obsahujúci základné náležitosti právneho úkonu a musí spĺňať požiadavku na formu, spôsobilosť osoby, slobodu vôle a ďalšie náležitosti.

3.7. Je zjavné, že žalobcovia vymedzujú naliehavý právny záujem k časti návrhu, kde žiadajú určiť, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložnými právami čo považujú za merito veci, pričom určenie, že dotknuté nehnuteľnosti patria do ich BSM chápu ako predbežnú, parciálnu otázku, a teda naliehavý právny záujem na určení že dotknuté nehnuteľnosti patria do ich BSM odôvodňujú tým, že je vytvorený evidentný stav právnej neistoty, nakoľko ak by nebolo určené, že nehnuteľnosti patria do ich BSM tak by sa nemohli následne domáhať určenia, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom.

Vzhľadom na skutočnosť, že prvostupňovým rozhodnutím II. došlo k prekvapivému a neočakávanému rozhodnutiu v danej veci (opakované konanie pred prvostupňovým súdom nenasvedčovalo potrebe sa týmito skutočnosťami podrobnejšie zaoberať) zároveň prvostupňové rozhodnutie II. nebolo žalovanému riadne doručené, čím mu bola nedôvodne skrátená lehota na podanie odvolania, máme za to, že by aj z uvedených dôvodov bolo vhodné napadnutý rozsudok Krajského súdu Nitra zrušiť, nakoľko sa odvolací súd následkami dotknutých meritórnych rozhodnutí v odôvodnení vôbec nezaoberal.

3.8. Ďalej uvádzame, že v zmysle platnej judikatúry z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie

zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

Naopak sme názoru, že ani vydaním rozhodnutia IVOBdo/2/2020 by nemalo dôjsť k absolútnemu a bezvýhradnému prikloneniu sa k aplikácii zásady nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet, bez ďalšieho dôkladného posúdenia individuálnych skutočností toho ktorého prípadu, nakoľko automatické aplikovanie uvedenej zásady môže v konkrétnych prípadoch (ako tomu je aj v tejto prejednávanej veci) viesť napr. k porušeniu viacerých základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Naopak sme názoru, že je nutné sa naďalej zaoberať okolnosťami daného právneho sporu aj z hľadísk rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/160/2018, 2Cdo/231/2017, 4Cdo/102/2017, 4Cdo/95/2019 (vo vzťahu k záložnému právu ako vecnému právu), 4Cdo/142/2019, 4Cdo/28/2020, 6Cdo/71/2011 a 6Cdo/792/2015, ďalej rozhodnutiami NS SR 4Cdo/102/2017, 4Cdo/95/2019, 4Cdo/142/2019 a 4Cdo/28/2020, ktoré priamo konštatujú možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva (resp. iného vecného práva) s odkazom na dobrú vieru jeho nadobúdateľa a s poukazom na nálezy ústavného súdu zo 16. marca 2016 sp. zn. I. ÚS 549/2015, z 3. mája 2017 sp. zn. I. ÚS 151/2016 a z 20. decembra 2017 sp. zn. I. ÚS 460/2017.

Sme toho názoru, že odvolací súd pochybil, keď dobromyseľnému nadobúdateľovi vlastníckeho práva (žalovanému), neposkytol patričnú súdnu ochranu, a teda spochybnil jeho vlastníckeho právo čo môže byť v rozpore s poňatím materiálneho právneho štátu (napr. R 14/2009). Dokonca sa otázkou dobrej viery žalovaného ako dobromyseľného nadobúdateľa vlastníckeho práva vôbec nezaoberal, pričom na túto skutočnosť sám odvolací súd poukazoval v uznesení sp. zn. 8Co/128/2020 - 406 z 11. 02. 2021, a to v bode 22. odôvodnenia uvedeného rozhodnutia.

Čo sa týka rozhodnutia odvolacieho súdu ohľadne trov súdneho konania taktiež namietame nesprávne právne posúdenie priznanej náhrady trov konania z dôvodu, že v danom prípade v zmysle ust. § 257 CSP existovali dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré mal prvostupňový súd nepriznať náhradu trov konania, najmä ide o dobromyseľnosť žalovaného a taktiež skutočnosť, že svojim konaním neporušil žiadny právny predpis.

3.9. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti navrhujeme, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol nasledovne:

Najvyšší súd Slovenskej republiky mení rozsudok Krajského súdu v Nitre z 2. mája 2024, č. k. 8Co/12/2024 - 679 a rozsudok Okresného súdu Nitra z 18. septembra 2023, č. k. 15C/290/2015 - 563 tak, že žalobu z a m i e t a.

alternatívne navrhujeme aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol nasledovne:

Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušuje Krajského súdu v Nitre z 2. mája 2024, č. k. 8Co/12/2024 - 679 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovaného s ohľadom na formálne nedostatky pri vymedzení dovolacích dôvodov odmietol, alternatívne, aby dovolací súd dovolanie zamietol. Zároveň žiadali, aby dovolací súd zaviazal žalovaného na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Intervenient vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedol, že na základe prezentovaných záverov intervenient v súlade s dovolacím návrhom žalovaného navrhuje, aby dovolací súd zvrátil súdny nastolený nezákonný právny stav a neistotu v právnych vzťahoch strán sporu a zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolaateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

13. Nesprávny procesný postup odvolacieho súdu podľa dovolaateľa spočíval v tom, že prvostupňový súd rozsudok prvostupňového súdu číslo II. žalovanému a zrejme ani intervenientovi nedoručil do vlastných rúk. Žalovaný namietal uvedené skutočnosti vo svojom odvolaní, pričom odvolací súd na vytýkané nedostatky reagoval tým, že „napadnutý rozsudok“ bol odvolateľom doručený (však sa aj proti nemu odvolali) a ani doručovanie bez úložnej doby ich procesné práva v miere porušovania práva na spravodlivý proces nepredstavuje. Má za to, že následkom tohto postupu prvostupňového súdu, ako aj potvrdením tohto postupu odvolacím súdom, došlo nielen k skráteniu doručovacej lehoty, ale aj lehoty na vyhotovenie odôvodnenia a podania odvolania. Uvedeným postupom prvostupňového súdu potvrdeného odvolacím súdom došlo nesprávnym procesným postupom znemožneniu mu uskutočňovania procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13.1. Preskúmaním obsahu spisu dovolací súd dospel k záveru, že daná námietka dovolaateľa je

neopodstatnená, pretože v postupe odvolacieho súdu v spojení s postupom súdu prvej inštancie nezistil žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť dovolateľa na jeho procesných právach a založiť tak prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. K porušeniu jeho procesných práv a založiť tak prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP by došlo iba vtedy, ak by dovolateľ doplnil dôvody (rozšíril) svojho odvolania a odvolací súd by k nim neprihliadol, čo sa však nestalo, a to sa nestalo ani v dovolacom konaní.

14. Dovolateľ ďalej namietal, že prvostupňový, ako aj odvolací súd nesprávne posúdili vecnú legitimitáciu účastníkov súdneho sporu. Spochybňuje procesné postavenie žalobcov v 2/ a 4/ rade (Ing. U. U. a Ing. Y. W.) ako aktívne vecne legitimovaných v danom súdnom konaní. Argumentácia dovolateľa je v rovine polemiky.

14.1. Súd prvej inštancie v bode 46. svojho rozhodnutia a odvolací súd v bode 24. svojho rozhodnutia k predmetnej námietke dovolateľa uviedli, že pokiaľ z ustanovenia § 143 OZ vyplýva daný vlastnícky, resp. spoluvlastnícky stav k predmetným nehnuteľnostiam v režime BSM a tiež aj právne dôsledky jeho porušenia pri uzatváraní predmetných záložných zmlúv, potom aj žalobcovia (manželia) majú popri svojich manželkách aktívnu a nielen pasívnu (z hľadiska nevyhnutného procesného spoločenstva) vecnú legitimitáciu na požadovanom určení, a to bez ohľadu na inak z ich strany samostatne podanou žalobou neprípustné riešenie neplatnosti záložných zmlúv a kúpne zmluvy realizovanej záložným veriteľom. Dovolací súd teda uzatvára, že súdy nižšej inštancie náležite odôvodnili otázku vecnej legitimitácie účastníkov súdneho sporu a argumentácia dovolateľa, ktorá je iba v rovine polemiky neobstoja.

15. Dovolateľ ďalej namietal nesprávne právne posúdenie odvolacím súdom, či je nutné riešiť prejudiciálnu otázku relatívnych neplatností záložných zmlúv. Otázne je, či si prvostupňový súd a odvolací súd neurobili nadprácu (nenadržiavali strane žalobcu), keď oni neplatnosť kúpnych zmlúv ani záložnej zmluvy v súdnom konaní nenamietali, resp. nikde neuviedli potrebu riešiť takúto predbežnú otázku - táto skutočnosť bola spomínaná aj v prvom odvolaní voči prvostupňovému rozsudku aj v odvolaní voči prvostupňovému rozsudku II., čím došlo zo strany prvostupňového súdu a odvolacieho súdu k porušeniu zásady kontradiktórnosti konania (vzniká otázka kto a kedy sa domáhal predbežného posúdenia neplatnosti záložných zmlúv).

15.1. Dovolací súd aj k predmetnej námietke uvádza, že hoci aj tu dovolateľ spochybňuje nesprávne právne posúdenie súdmi nižších inštancií, stále to vyznieva len v rovine polemiky, nenastoluje riešiť právne otázky. Predmetnú námietku súdy nižších inštancií náležite odôvodnili, keď uviedli v dôvodoch svojho rozhodnutia, a to súd prvej inštancie v bode 44., že potom ako sa žalobkyne v 1/ a 3/ rade o založenie nehnuteľností patriacich do BSM dozvedeli, využili svoje právo a relatívnej neplatnosti týchto úkonov sa úspešne dovolali. V konaní bolo preukázané, že tak urobili v zákonnej lehote a voči všetkým účastníkom zmluvy, ktorým dovolanie sa neplatnosti riadne doručili. Dôjdením dovolania sa neplatnosti záložných zmlúv k ostatným účastníkom tohto právneho úkonu došlo k zmene povahy relatívnej neplatnosti týchto úkonov na neplatnosť absolútnu. Na základe neplatných záložných zmlúv nemohol záložný veriteľ pristúpiť k realizácii výkonu záložného práva a predmet zálohu predať, pretože na to nemá žiadne oprávnenie, keď neplatná záložná zmluva nemá žiadne právne účinky a jej účastníkom nevyplyvajú žiadne práva a povinnosti. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v bode 24. k tejto námietke uviedol, že pokiaľ sa teda vlastnícke právo manželiek a vzhľadom na dôsledok ich dovolania sa relatívnej neplatnosti záložných zmlúv s dôsledkom aj pre manželov nepremlčalo, nepremlčala sa ani možnosť jeho súdnej ochrany, potom podľa názoru odvolacieho súdu bolo bez právneho dôsledku to, že sa svojho vlastníckeho práva v režime BSM a jeho ochrany dovolali až po uzavretí predmetnej kúpnej zmluvy v prospech žalovaného, nakoľko podstatné v tomto spore bolo včasné a riadne dovolanie sa relatívnej neplatnosti záložných zmlúv, keď je tiež potrebné poukázať na to, že intervenient pristúpil k výkonu záložného práva predajom predmetných nehnuteľností svojvoľne bez súdneho posúdenia úkonov žalobkyň, teda existencia samotného záložného práva a jeho dispozičných práv záložného veriteľa až potom (napriek tomu) čo sa žalobkyňa v 1/ a 3/ rade relatívnej neplatnosti záložných zmlúv (aj voči) nemu dovolali, teda, keď učinili uvedené záložné zmluvy spornými. Ako už dovolací súd poznamenal hore, súdy nižších inštancií sa náležite vyporiadali s predmetnou otázkou, ako aj dôvodmi, prečo túto otázku riešili a nemožno súdom nižších stupňov vytknúť, že by v tejto časti bolo ich rozhodnutie nepreskúmateľné.

16. Dovolateľ ďalej namieta, že považuje za nesprávne (nedostatočné) právne posúdenie skutočností, kto neplatnosť založených zmlúv spôsobil, nakoľko odvolací súd len naznačuje, že mal pochybiť intervenient. Má za to, že v prejednávanej veci prvostupňový súd a následne odvolací súd na základe skutkových zistení zadovážených vykonaným dokazovaním mal žalobu zamietnuť z dôvodu, že žalobcovia 2/ a 4/ odvodzujú svoje vlastníctvo neplatnosti právneho úkonu záložných zmlúv, ktorých neplatnosť sami spôsobili. Opätovne dovolací súd zdôrazňuje, že hoci dovolateľ uvádza v námietke nesprávne právne posúdenie, v skutočnosti nenastoluje žiadne právne otázky iba polemizuje so závermi súdov nižších inštancií.

16.1. Dovolací súd má za to, že aj túto námietku súdy nižších inštancií náležite odôvodnili, keď súd prvej inštancie k tejto námietke v bode 46. uviedol, že žalobcovia v 2/ a 4/ rade sa relatívnej neplatnosti nedovoľávali a žalobou sa domáhali iba určenia vlastníckeho práva. Relatívnej neplatnosti sa dovoľávali iba manželky, ktoré boli úkonom svojich manželov (o ktorom nevedeli) na svojich právach dotknuté. Inštitút námietky relatívnej neplatnosti je stav, kedy sa úkon ako taký považuje za platný a iba v prípade kvalifikovaného dovolania sa neplatnosti úkonu sa stáva tento úkon neplatným. Odvolací súd v bode 24. svojho rozhodnutia v tejto námietke uviedol, že ani prehlásenie žalobcov v záložných zmluvách zodpovedajúce v tom čase aktuálnemu zápisu vlastníckeho stavu v katastri nehnuteľností, nezbavilo záložného veriteľa možnosti a s ohľadom na jeho povinnosť konania s odbornou starostlivosťou pri ochrane jeho majetku i povinnosť zaujímať sa o to, či uvedené prehlásenie a zápis sú hodnovernými, keď priamo z ustanovenia § 143 OZ vyplýva zákonná domienka iného možného vlastníckeho režimu - možnosť režimu iného, a teda sa záložný veriteľ nemusel a podľa odvolacieho súdu ani nemal uspokojiť výlučne s uvedeným prehlásením záložcov.

16.2. Z uvedených dôvodov súdov nižších inštancií je zrejmé, že ani predmetná námietka dovolateľa ohľadne nepreskúmateľnosti predmetného rozhodnutia nie je dôvodná.

17. Dovolateľ ďalej namietal nedostatočné a nesprávne právne posúdenie otázky dobromyseľnosti všetkých žalobcov, ako aj ich naliehavého právneho záujmu na určení ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a to vzhľadom na ich predošlé počínanie, resp. opomenutie povinností.

17.1. Dovolací súd uvádza, že opätovne ako pri iných námietkach dovolateľ nekladie právne otázky ohľadne právneho posúdenia iba vedie polemiku s právnym posúdením súdov nižších inštancií.

17.2. Súd prvej inštancie k predmetnej námietke v bode 44. uviedol, že na základe neplatných záložných zmlúv nemohol záložný veriteľ pristúpiť k realizácii výkonu záložného práva a predmet zálohu predať, pretože na to nemal žiadne oprávnenie, keď neplatná záložná zmluva nemá žiadne právne účinky a jej účastníkom z nej nevyplyvajú žiadne práva a povinnosti. Ak napriek tomu záložný veriteľ uzavrel so žalovaným kúpnu zmluvu a predal predmet zálohu, s ktorým nebol oprávnený nakladať, nemohol kupujúci platne nadobudnúť vlastnícke právo k predmetu prevodu, a to aj v prípade, že by konal v dobrej viere, pretože nikto nemôže previesť na iného viac práv než má sám. Dobrá viera nadobúdateľa, že hnuťnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutím vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa upravuje. Nadobudnutie vlastníckeho práva žalovaného v rámci výkonu záložného práva záložným veriteľom priamym predajom zálohu, ktorý je vo vlastníctve žalobcov medzi takéto prípady nepatrí.

17.3. K otázke naliehavého právneho záujmu v bode 40. svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že vzhľadom na nesúlad medzi zápisom v liste vlastníctva skutkovým stavom tvrdenými žalobcami je zrejmé, že žalobcovia majú záujem na určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a vyhovujúci rozsudok má pre nich po právnej stránke význam, je pre nich užitočný a zmysluplný, pretože iba vyhovujúcim určovacím rozsudkom môže byť ich ohrozené a neisté právo odstránené. Preto dospel k záveru, že v danom prípade na určení vlastníckeho práva je daný naliehavý právny záujem.

17.4. Odvolací súd k predmetnej námietke v bode 24. uviedol, že pokiaľ z ustanovenia § 143 OZ vyplýva daný vlastnícky, resp. spoluvlastnícky stav k predmetným nehnuteľnostiam v režime BSM a tiež aj právne dôsledky jeho porušenia pri uzatváraní predmetných záložných zmlúv, potom aj žalobcovia (manželia) majú popri svojich manželkách aktívnu a nielen pasívnu (z hľadiska nevyhnutného procesného spoločenstva) vecnú legitimáciu na požadovanom určení, a to bez ohľadu na inak z ich strany samostatne podanou žalobou neprípustné riešenie neplatnosti záložných zmlúv a kúpnej zmluvy

realizovanej záložným veriteľom. Rovnako z uvedených dôvodov bol preto preukázaný naliehavý právny záujem žalobcov na podanej žalobe a podľa názoru odvolacieho súdu nemuselo byť preto najprv (nevyhnutne) rozhodnuté o neplatnosti dotknutých záložných zmlúv, resp. platnosti následnej kúpnej zmluvy (v tomto smere odvolací súd poukazuje aj na podmienky určovacej žaloby vyplývajúce z CSP a z publikovaných rozhodnutí Najvyššieho súdu SR pod R 47/2020 a R 1/2023), keď navyše záložný veriteľ ako intervenient v spore vystupuje. Aj keď teda neplatnosť záložných zmlúv mohli namietať len žalobkyne 1/ a 3/ na dôsledky tejto namietanej neplatnosti potom mohli poukazovať aj žalobcovia 2/ a 4/, keď nijak inak len ako manželské páry sa mohli domáhať určenia toho, že jednotlivé spoluvlastnícke podiely k predmetným nehnuteľnostiam v rozsahu po 1/3-ne k celku patria do ich BSM. S ohľadom na daný v katastri nehnuteľností zapísaný - evidovaný vlastnícky stav potom žalobcovia v 2/ a 4/ rade nemohli byť ani na strane žalovaných, nakoľko pre neevidované ich vlastníctvo žalovanými byť nemohli, nakoľko nemali v spore pasívnu vecnú legitimáciu. Ani dobromyseľnosť záložného veriteľa, resp. kupujúceho (pri uzatváraní záložných zmlúv, resp. kúpnej zmluvy predstavujúce realizáciu výkonu záložného práva) nemá vplyv na potrebu ochrany spoluvlastníckeho práva (BSM) žalobcov, keď možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva na základe dobromyseľnosti musí vyplývať priamo zo zákonnej úpravy a samotný evidenčný stav nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností dobrú vieru evidovaného vlastníka nezakladá. Ochrana dobromyseľne nadobudnutého vlastníctva, t. j. ochrana právneho postavenia tretích osôb nadobúdajúcich vlastníctvo od účastníka relatívne neplatného právneho úkonu jedine pre prípady, kedy právne účinky prevodu vlastníctva nastali (ešte) v čase pred dovolaním sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu voči predávajúcemu a tiež aj na stále aktuálnu judikatúru k nemožnosti nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka (zhrnuté i v uvedenom rozhodnutí R 56/2021), čo teda vylučuje záver intervenienta o tom, že dobrá viera v správnosť údajov katastra nehnuteľností má „povahu právnej, i keď normatívne *expressis verbis* neustanovenej domnienky“, s následkom prenosu zodpovednosti a rizika; je tiež potrebné rozlišovať povahu a dôsledky. Absolútne neplatný prevod vlastníctva predstavuje teda nemožnosť uvažovania o ochrane vlastníckeho práva, hoc i dobromyseľného nadobúdateľa (bod 13. odôvodnenia uznesenia Najvyššieho súdu SR z 27. 10. 2021 sp. zn. 1Cdo/39/2019), čo platí aj pre prípady platného a účinného dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ktoré má rovnaké dôsledky. Rovnako neúčastť žalobkýň pri prevode nehnuteľností - ich spoluvlastníckych podielov v BSM k nim na žalovaného (ako úkonu pri nakladaní s majetkom v BSM nie bežného), po ich účinnom dovolaní sa relatívnej neplatnosti záložných zmlúv, predstavuje, pre nemožnosť konania zo strany intervenienta za nich, prípad nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka, na čom nič nemení ani to, že na liste vlastníctva stále zapísané neboli.

17.5. Z uvedených dôvodov súdov nižších inštancií je zjavné, že tu sa náležite vo svojich rozhodnutiach vypořádali s námietkou dovolateľa.

18. Dovolacia námietka týkajúca sa (prípadného) nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktoré bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, nie je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal a (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999) ako aj viaceré jeho rozhodnutia (napríklad sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávajú názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná (bez ďalšieho) za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania.

19. Dovolací súd zároveň považuje za nevyhnuté poznamenať, že nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Prieskum skutkových zistení zo strany dovolacieho súdu spočíva iba v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle,

ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci nezistil.

20. Keďže konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

21. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

22. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

23. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP.

24. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

25. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd uvádza, že toto ustanovenie dopadá len na takú právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a zároveň sa týmto rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

26. Pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom nastolená právna otázka uvedené kritérium nespĺňa a jej formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho (i prvoinštančného) súdu. Pre záver o tom, že ide o právnú otázku, kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú

kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP.

27. Dovolateľ nastolil v dovolaní právnu otázku, od vyriešenia ktorej podľa jeho názoru záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci, pričom nesprávnym riešením danej otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Namietal, že „súdna prax je jednotná v názore, podľa ktorého stranami súdneho konania o neplatnosť právneho úkonu musia byť všetci, ktorí právny úkon uzavreli (prípadne ich právni nástupcovia)“. Dovolateľ síce zrozumiteľným spôsobom uviedol v dovolaní konkrétnu právnu otázku, avšak odvolací súd má za to, že takto položenú otázku odvolací súd neriešil a zároveň na jej vyriešení rozhodnutie odvolacieho súdu nespočívalo, t. j. vo vzťahu k posudzovanej veci ju tak nemožno považovať za rozhodujúcu. Dovolateľom nastolená otázka má v danom prípade iba právnu teoretickú povahu a jej zodpovedanie dovolacím súdom by neviedlo k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Cieľom konania pred dovolacím súdom je poskytnúť dotknutej strane reálnu ochranu jej práva, nie riešiť teoretické či hypotetické otázky. Dovolací súd preto uzatvára, že predložená dovolacia argumentácia nepredstavuje vymedzenie relevantnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. a) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP. Uplatnený dovolací dôvod tak nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

28. Dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci aj vo vzťahu k výroku o trovách konania. Rozhodnutie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania, i keď je obsiahnuté vo výrokovej časti rozsudku, má vo svojej podstate vždy povahu uznesenia.

29. Základným znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je to, že ide o rozhodnutie, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, pričom toto rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky bližšie definovanej pod písmenom a/ až c/ § 421 ods. 1 CSP; zároveň však nesmie ísť o rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu uvedenému v § 357 písm. a) až n) CSP tak, ako to vyplýva z § 421 ods. 2 CSP. Podľa § 357 písm. m) CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania.

30. Z citovaných ustanovení vyplýva, že prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania je vylúčená ustanovením § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. m) CSP (obdobne napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/71/2019, 7Cdo/276/2019, 4Cdo/81/2020, 5Cdo/114/2020, 7Cdo/125/2020).

31. Dovolací súd konštatuje, že dovolanie je v časti namietajúcej vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, ale nie je dôvodné a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je prípustné. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

32. Žalobcovia boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol im nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.